

Daşlara

hopan müəllim ömrü

29 il sonra
doğma
Ağdamı
ziyarət
edərkən

Diz çöküb qoxuladım torpağı

Keçmişin daş qalaqlarına dönməyini gördükcə qəlbimdə doğan üsyanı özüm yadırtmağa çalışdım. Çox şükür bu günə! Çox şükür ki, torpaqlarımız düşmən tapdağında deyil. Ayağımı torpağa basanda bədənimdən elə bir gizli keçdi ki... İfadə etmək mümkün deyil. Ayağımı hara atdığımı bilmirdim, addımlarımın idarəetməsini itirmişdim. Sanki havalarda uçurdum. Ayağım müqəddəs torpağımızı əzmək, incitmək istəmirdi elə bil... Şəhidlərimizin qanı hopan torpağa, qoymurdu ayaqlarım toxunmağa. Diz çöküb qoxuladım torpağı. Şəhidlərin ruhunu çəkdim sinəmə... Onların ruhu qarşısında diz çökməyi borc sandım özümə.. Özümü torpaqdan ayırmaq istəmirdim, elə həsrətini çəkmişdim ki!

İçimdə baş qaldıran hayqırı qarşısında daşlar da lərzəyə gəldi elə bil. Bir zamanlar bu yerlərdə əllərindən tutub gözdirdiyim uşaqlar: Ceyhunum, Elnurum, Nişatım indi mənim qolumdan tutub, halıma acıyırdılar. Ətrafındakılardan məndən uzaq durmalarını xahiş etdim. Ağdamımla tək - baş-başa qalmağ istəyirdim. 29 il onsuz necə yaşadığımı, əgər buna yaşamaq deyilsə, necə həsrət çəkdiyimi, bu həsrətlə dünyadan köçən ata-anamın nisqillərini, son nəfəslərində "evimi istəyirəm" yanğılı kəlmələrini, nələri... nələri... Söylədim, bərkənd-bərkənd, yanıqlı-yanıqlı, sarsıla-sarsıla... Bir anlıq elə düşünmüşdüm ki, neçə illərdir məni qovuran Vətən həsrəti yanğısını bu şəkildə söndürə bilərəm. Amma çətin!

Budur, Ağdam məscidinin qarşısında. Nə-nəmin əlimizdən tutub apardığı məscidin. O qədər hüzzurlu idi ki. Dualar oxudum. Məscid də doğmalarını görüb, əvvəlki illərinə qayıtmışdı sanki.

Şəhərin mərkəzi küçələri ilə irəliləyirdim. Dəhşət idi gördüklərim. Xəyallarında qoruyub yaşatdığı Ağdam ancaq daş yığımlarından ibarət idi. Qəhər boğurdu məni, nəfəsim çatmırdı. Başa düşdüm ki, bu həyatda boğulmaq üçün hər zaman suya ehtiyac yox imiş.

Ürəyimin döyüntüləri qulaqlarımda əks-səda verirdi. Ayn heç nə eşitmirdim. Sanki təbiət də mənə kömək etmək istəyirdi. Narın-narın yağan qar dənəkləri nura çevrilib ürəyimə axır, yanğıni söndürməyə çalışırdı.

Yarımcıq qaldığım yerdən dərsimə başlayacqdım...

İndi isə Ağdam şəhər 1 nömrəli məktəbin qarşısında. Daha doğrusu, məktəbdən geriye qalan daş qalaqlarının qarşısında! Xəyalımda bundan illər-illər önce müəllim kimi qapısını açıb girdiyim məktəb canlandı nədənsə... Şərəfli müəllim ömrüm məhz bu məktəbdən başlamışdı. Elə heyəcan-

Yol boyu xatirələr xatirələrə calandı. Yaşlandıqca yaddaşsızlıqdan şikayətlənsəm də, elə hadisələr, elə anlar yadıma düşürdü ki, özüm də mat qalmışdım. Keçmiş unutmamınsansa, hələ keçmiş demək... Yaxamın islandığını hiss etdim. Yol boyu gözlərimdən qeyri-ixtiyari süzülən yaşı belə duymamışdım.

"Gözden sel kimi yaş axmaq" ifadəsini neçə illərdir şagirdlərimə məcazi mənalı ifadə kimi öyrətsəm də, bu gün anladım ki, bu, həqiqətən də ola bilməmiş. Bilmədim ki, bu, həsrətin bitdiyindən yaranan sevinc göz yaşları idi, yoxsa xarabalığa çevrilmiş cənnət Ağdamının bu halının mənzərəsindən doğan kədər göz yaşları?!

lanmışdım ki! Sanki yenə 23 yaşında idim. Ürkək, çəkinə-çəkinə, amma inanılı addımlarla yenə sinfə daxil olacağam, yarımcıq qaldığım yerdən dərsimə başlayacqdım. Gör, neçə illərin arzusu idi bu. Şirin arzusu, hansı ki, bu arzusunun gerçəkləşməsinə özüm hər gün inanmışdım. Cənab Prezidentimiz İlham Əliyev ilk gəlişi zamanı bu məktəbin təməlini qoyanda artıq buna tam əmin oldum. Əmin oldum ki, arzularım çin olacaq. Elə həmin gündən hamıya: "qayıdıb 1 nömrəli məktəbdə dərs deyəcəyəm daha" sözlərini elə inanla, elə qürurla söyləyirdim ki. Əlbəttə, ömür vəfa etsə. Yoluma davam edirəm. Bakıdan çıxanda elə

düşünürdüm ki, Ağdama çatan kimi neçə illərdir çiyinimi əzən yük götürüləcək. Amma gördüyüm dəhşətli mənzərələrdən ürəyimdə elə ağırlıq hiss edirdim ki... Mədəniyyət evi... Dağılsa da əzəmətini itirməmişdi. Orada sanki Qədirin yanğılı səsinə duydum. Səksəndim. Lakin gördüyüm elə yenə də quru daşlar idi.

Doğma məktəb, bağrına bas şagirdini!..

İrəlilədikcə bu daşlara hopmuş xəyallarım, xatirələrim mənimlə birgə gedirdilər. Addım səsləri-

ni duya bilirdim. Qarşısında dayandığım bu xarabalıq isə doğma 5 nömrəli məktəbim idi. On il qapısından sevinclə, həyəcanla, bəzən də həvəsiz addım atdığım məktəbim! Açıq qollarını doğma məktəb! Açıq, qucaqla, bağrına bas şagirdini! Gözlərimin önündən bütün müəllimlərimin nurlu simaları, mehriban sinif yoldaşları, məktəbin hər tərəfində dolaşan, söhbətləşən şagirdlər canlandı. Məktəbi bu halda görmək nə qədər çətin idisə, sol tərəfə dönmək də bir o qədər çətin gəlirdi. Çünki orada ata evim var idi, tək bir hasar ayırırdı məni məktəbdən. Gözucu hasarın olmadığını gördüm. İndi başa düşdüm ki, neçə illərdir mənə yaxınlaşmış görünən, mənə tanınmasam da mənə doğmalığ göstərən insanlar "5 nömrəlidə oxumuşuq, sizin evin yanında" deyən insanlar bu hasarın uçduğundandır ki, məni özlərinə bu qədər yaxın biliblər. Məktəblə, uşaqlığım ilə vidalaşırıam...

İllərdir xəyallarında qoruduğum ATA evim!..

Evimizə sarı döndüm. Bu, elə bir an ki, bunu ancaq yaşayanlar bilər! Ürəyim dayanacaqdı sanki... Ayağımın altından yer qaçdı. Budurmu yuxularımda neçə illərdir əzizləyib, qoxuladığım, xəyallarında yaşadığım qoruduğum ata evim?! Əzəmətli, hündür daş divarlar. İlahi! Yaxşı ki, ata-anam görmədi bunu. Onların ölümünə elə sevindim ki... Yerimirdim mən həyatımızda, uçurdum. Sanki bir ruh idim. Bağ-baxcamızı, evimizi dolaşan ruh... Daşları ağlayırdı? Daşlara hopan xatirələrimi ağlayırdı? Gözümə axan sel kimi yaşlara qarışırdı daşlardan axan yaş. Daşlardan soruşdum ürəyimdən keçənləri... Daşlarda nə qədər izlər gördüm, İlahi! Daşlara hopmuşdu uşaqlığım, gəncliyim, xatirələrim, keçmişim... Daşlar ağlayırdı. Çəkə bilmirdilər daha bu dərdi deyəsən. Soyuq, şaxtılı havada əllərimi elə isindirdi ki daşlar. Daşlar elə həsrətlə qarşıladılar ki, məni evimizdə. Elə haray çəkdim ki, onlar da dilə gəldi... Qopar, apar özünlə məndəki xatirələrimi! Əşrəf atanın əlinin istisini, Tamella ananın isti nəfəsini qopar dedilər. Aygünün, Səbuhiyin, Zülfüyyənin, Kənanın xoşbəxt günlərinin izlərini qopar apar dedilər... Daşlar dedilər bunu mənə. Harayıma dözməyib ağlayan daşlar. Daşlaşmış keçmişimə ağlayırdılar mənimlə birgə...

Ağdam, 20.01.2021
Ömrümün daşlaşmış bir vərəqi...

Aybəniz RÜSTƏMOVA,
Bakı şəhəri 47 nömrəli tam orta
məktəbin Azərbaycan dili
və ədəbiyyat müəllimi